

Statens revisionsverks berättelse om tillsynen över valfinansieringen vid presidentvalet 2018

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över valfinansieringen vid presidentvalet 2018

ISSN-L 1796-9530
ISSN 1796-9530 (HÄFT.)
ISSN 1796-9646 (PDF)
URN:NBN: VTV-B202018RD
[HTTP://URN.FI/URN:NBN: VTV-B202018RD](http://urn.fi/urn:nbn:vtv-b202018rd)

GRANO OY
HELSINGFORS 2018

FOTO ISTOCK
INFOGRAFIK OCH LAYOUT HEIDI BLACKBURN

Till riksdagen

Statens revisionsverk har övervakat att skyldigheten att redovisa valfinansieringen och kampanjkostnaderna vid presidentvalet 2018 har iakttagits på det sätt som föreskrivs i lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009).

Med stöd av 10 § 3 mom. i lagen om kandidaters valfinansiering ska statens revisionsverk separat för varje val lämna en berättelse till riksdagen om de redovisningar som revisionsverket tagit emot och om verkets tillsyn över att redovisningsskyldigheten fullgörs (tillsynsberättelse över valfinansieringen).

Helsingfors 27 september 2018

Tytti Yli-Viikari
generaldirektör

Jaakko Eskola
redovisningsrevisionschef

Huvudsaklig innehåll

Samtliga redovisningsskyldiga vid presidentvalet 2018 har lämnat en redovisning av valfinansieringen enligt lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009).

I samband med behandlingen och kontrollen av redovisningarna bad revisionsverket fyra redovisningsskyldiga att komplettera eller korrigera sina redovisningar. Korrigeringarna gällde preciseringar till specifikationen av finansieringen.

Revisionsverket begärde samtliga redovisningsskyldiga att lämna utredningar om valfinansieringsredovisningens riktighet. Detta gjordes i syfte att verifiera de uppgifter som lämnats i redovisningarna. Partierna och valmansföreningarna begärdes att lämna bokföringsuppgifterna om kampanjen. Orsak till begäran var inte att det skulle råda tvivel om riktigheten i redovisningen. De erhållna utredningarna är sekretessbelagda i enlighet med 24 § 15 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Efter behandlingen av redovisningarna samt efter de erhållna utredningarna och kompletteringarna har Statens revisionsverk inte tagit del av omständigheter som skulle ge revisionsverket anledning att ifrågasätta riktigheten av de inlämnade redovisningarna. Ett parti som i en av redovisningarna angetts som bidragsgivare har emellertid lämnat till revisionsverket ett klagomål där partiet bestrider att det beslutat att betala understöd till kandidaten. Partiet meddelar också att det har begärt om undersökning av ärendet. Revisionsverket kommer att kräva att ifrågavarande redovisning kompletteras om det senare framkommer att det inte har varit fråga om ett bidrag som ska redovisas.

Innehåll

1	Gällande lagstiftning vid redovisningen av och tillsynen över valfinansieringen vid presidentvalet 2018	11
1.1	Redovisningsskyldiga vid presidentvalet 2018	12
1.2	Uppgifter som ska ingå i valfinansieringsredovisningen	12
1.3	Begränsningar i kandidaters valfinansiering	13
1.4	Parters skyldigheter och åtaganden enligt valfinansieringslagen	14
2	Statens revisionsverks tillsynsuppgift med avseende på valfinansieringen	17
2.1	Revisionsverkets åtgärder vid presidentvalet 2018	17
2.2	Tillsynskriterierna för redovisningen av valfinansieringen vid presidentvalet	18
2.3	Begränsning av tillsynsbefogenheter	20
3	Inlämnade redovisningar till Statens revisionsverk och revisionsverkets tillsyn över fullföljande av redovisningsskyldigheten	23
3.1	Begäran om utredning i fråga om redovisning av valfinansieringen	24
3.2	Komplettering av redovisningar av valfinansieringen	24
3.3	Allmänna observationer om redovisning av valfinansiering	25
	Slutledningar	27

1 Gällande lagstiftning vid redovisningen av och tillsynen över valfinansieringen vid presidentvalet 2018

Finansiering av den politiska verksamheten regleras genom lagen om kandidaters valfinansiering (valfinansieringslagen). Enligt lagens motiveringar

är regleringens viktigaste syfte att förebygga korruption och garantera tillräckliga resurser för det politiska systemets funktion. Därigenom främjas demokratin och förtroendet för den.

Enligt riksdagens grundlagsutskott är öppna och rättvisa val en av hörnstenarna i den västerländska demokratin. Ett av öppenhetens viktigaste element är att väljarna har möjlighet att skaffa sig information om vem som står bakom stora kampanjbidrag till partier eller andra opinionsriktningar som ställer upp kandidater. En stark ekonomisk koppling till en finansiär kan nämligen väcka misstankar om att finansiären på ett otillbörligt sätt försöker påverka dem som ställer upp kandidater och deras policy (Grundlagsutskottets betänkande GrUB 2/2009 rd). Redovisningsskyldigheten ökar den offentliga informationen om kandidaternas eventuella bindningar. Den förväntas även motverka en ökning av kandidaternas valkampanjutgifter.

Att försumma mot redovisningsskyldigheten innebär en risk för de redovisningsskyldiga, eftersom det är fråga om en lagstadgad skyldighet. Vid beredningen av valfinansieringslagen sökte man en balans mellan tillräcklig reglering och de kostnader och olägenheter som regleringen ger upphov till. Inom tillsynen litar man på väljarnas förmåga att bedöma kandidaterna rätt, så länge de får tillräcklig information om kandidaternas eventuella bindningar och deras iakttagande av så kallade kampanjtag. Meningen var att valfinansieringen inte ska överskugga sakfrågorna vid val, onödigt försvåra medelansaffningen eller försvåra rekryteringen av kandidater. I valfinansieringslagen ingår inte sådana rapporteringsskyldigheter som de facto kan bli ett hinder för kandidaturen.

Syftet för valfinansieringslagen var att tydliggöra vad skyldigheten att redovisa valfinansieringen innebär. Med hänsyn till den politiska verksamhetens karaktär är det inte möjligt att i lagen förutse alla situationer som kan uppstå vid tillämpningen. Meningen var att upprätta ett redovisningssystem som ger adekvat täckning och som kandidaten kan följa utan oskäligt besvär. För att

Valfinansieringens
transparens bygger på
valfinansieringslagen

tillgodose kandidaternas rättssäkerhet och sinsemellan jämförbara redovisningar har man i lagen eftersträvat ett så tydligt redovisningssystem som möjligt.

1.1 Redovisningsskyldiga vid presidentvalet 2018

Enligt lagen om kandidaters valfinansiering är partier som har ställt upp en kandidat och valombud för valmansföreningar som har ställt upp en kandidat eller ersättare för valombudet skyldiga att redovisa sin valfinansiering vid presidentvalet.

1.2 Uppgifter som ska ingå i valfinansieringsredovisningen

De uppgifter som åtminstone ska redovisas om valfinansieringen för presidentvalet fastställs i 6 § i lagen om kandidaters valfinansiering.

Med valfinansiering avses finansieringen av de kostnader för kandidaternas valkampanjer som uppkommer tidigast sex månader före och senast två veckor efter valdagen oberoende av när de betalas. Presidentvalet inföll 28 januari 2018.

De redovisningsskyldiga skulle uppge finansieringen för valkampanjen specificerad först enligt kandidatens egna medel och lån som denne har tagit upp och sedan enligt externa bidrag till kandidaten, dennes stödgrupp eller någon annan sammanslutning som grundats för att stöda kandidaten.

I sitt betänkande (GrUB 3/2010 rd) anser grundlagsutskottet det behövt att förtydliga att bestämmelsen i 3 § 4 mom. i valfinansieringslagen betyder att prestationer från en och samma givare till en kandidat, kandidatens stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten ska redovisas som ett enda bidrag. Förtydligandet hindrar att man håller de här tre parterna åtskilda för att få ett trefaldigt högsta bidragsbelopp och kunna kringgå gränsvärdena för ett redovisningspliktigt enskilt bidrag.

Externa bidrag ska grupperas i bidrag till kandidaten och till dennes stödgrupp enligt följande:

Den redovisningsskyldige ska specificera kostnaderna och finansieringen för valkampanjen

Prestationer från en och samma givare ska redovisas som ett enda bidrag

- enskilda personer
- företag
- partiet
- partiorganisationer
- andra givare.

Som valfinansieringsbidrag skulle redovisas prestationer i pengar, varor och tjänster och andra motsvarande prestationer. Sedvanligt frivilligarbete och sedvanliga gratistjänster betraktas inte som bidrag enligt lagen. Bidraget ska även redovisas om det hade getts genom köp av specificerade varor eller tjänster.

Som kampanjkostnader anses alla kostnader under kampanjperioden, vilkas funktionella syfte är att främja kandidatens möjligheter att bli vald och som kandidaten själv kan påverka.

Kampanjkostnaderna ska specificeras enligt kostnaderna för valreklam i radio, television, dagstidningar, tidskrifter, gratistidningar, datanät och andra medier och för utomhusreklam, valtidningar, broschyrer och andra tryckalster, reklamplanering och valmöten samt övriga kostnader.

Redovisningsskyldiga ska redovisa varje enskilt bidrag och dess givare separat, om bidragets värde var minst 1 500 euro. Flera prestationer från en och samma givare för kostnader för kandidatens valkampanj ska räknas samman och redovisas som ett enda bidrag.

1.3 Begränsningar i kandidaters valfinansiering

I 4 § i valfinansieringslagen föreskrivs om begränsningar i fråga om kandidaters valfinansiering. Begränsningarna preciserades ytterligare genom ändringsbestämmelser (684/2010).

En kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten får inte ta emot bidrag från givare som inte kan klarläggas. Detta gäller dock inte bidrag som erhållits genom sedvanligt insamlingsarbete.

Vidare får en kandidat, kandidatens stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten inte ta emot bidrag för valkampanjen från staten, kommuner, samkommuner, statliga eller kommunala affärsverk, offentligt rättsliga föreningar, inrättningar eller stiftelser. De får inte heller ta emot bidrag från bolag som staten eller en kommun har bestämmande inflytande i på det sätt som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997). Detta gäller dock inte sedvanlig gästfrihet.

Bidrag vars givare inte kan klarläggas, får inte tas emot

En kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten får ta emot utländska bidrag för valkampanjen bara från enskilda personer och från sådana internationella sammanslutningar och stiftelser som företräder kandidatens ideologiska hållning.

En kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten ska se till att det av sådan avgiftsbelagd reklam som ingår i valkampanjen eller är avsedd att stödja den framgår vem som betalar reklamen. Namnet på en enskild person får dock inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke, om värdet av den reklam som personen betalat för är mindre än 1 500 euro vid presidentval.

Statens revisionsverks tillsynsuppdrag omfattar inte bestämmelserna om begränsningarna i fråga om kandidaters valfinansiering enligt 4 § i valfinansieringslagen. Genom granskningarna av redovisningens riktighet bidrar revisionsverket däremot till att de redovisade uppgifterna till väsentliga delar är riktiga.

Revisionsverket kan påverka redovisningarnas riktighet och därigenom säkerställa att allmänheten har insyn i efterlevnaden av begränsningarna i fråga om kandidaters valfinansiering enligt 4 § i valfinansieringslagen. Revisionsverket har på webbsidorna om val- och partifinansieringstillsynen lagt ut olika rapporter där de redovisade uppgifterna presenteras.

Revisionsverket strävar efter att säkerställa att allmänheten har insyn i efterlevnaden av valfinansieringslagen

1.4 Parterers skyldigheter och åtaganden enligt valfinansieringslagen

Redovisningsskyldiga

Enligt valfinansieringslagen svarar den som är skyldig att lämna redovisning för redovisningens innehåll.

Statens revisionsverk

Statens revisionsverk ska övervaka att skyldigheten att redovisa valfinansieringen fullgörs. Revisionsverkets mål är att organisera ett tillsynssystem som är så lättanvänt och vägledande som möjligt.

Revisionsverket antog 13 oktober 2017 anvisningen om redovisning av valfinansieringen i samband med presidentvalet 2018 (269/40/2017). Revisionsverket har dessutom hela tiden en rådgivningstjänst som svarar på frågor om valfinansieringslagen.

Revisionsverket övervakar att redovisningsskyldigheten fullgörs och ger anvisningar och råd

Statens revisionsverk kontrollerar att samtliga redovisningsskyldiga har lämnat redovisning av valfinansieringen enligt valfinansieringslagen. Om redovisningen innehåller fel eller brister, kan revisionsverket uppmana den redovisningsskyldige att göra en ny redovisning, komplettera sin redovisning eller visa att redovisningen är riktig och tillräcklig. Revisionsverket kan lämna en dylik uppmaning endast om granskningen inte annars kan slutföras för den redovisningsskyldiges del.

Revisionsverket kan uppmana till att komplettera redovisningar

Statens revisionsverk får förelägga vite om en redovisningsskyldig inte lämnar in någon redovisning enligt lagen eller om det konstateras att redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter. Vite gäller bara om någon helt och hållet försummar att lämna in redovisning eller om redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter.

Revisionsverket kan av en redovisningsskyldig begära redogörelser som kan behövas för granskningen av redovisningens riktighet och tillräcklighet.

Revisionsverket offentliggör utan dröjsmål de inkomna redovisningarna och upprätthåller ett redovisningsregister över dessa. Genom publiceringssystemet är de uppgifter som redovisningarna innehåller tillgängliga genom ett allmänt datanät.

Revisionsverket offentliggör utan dröjsmål de inkomna redovisningarna

Statens revisionsverk ska inom åtta månader från det att valresultatet fastställs lämna in en berättelse till riksdagen om de redovisningar som tagits emot och om verkets tillsyn över redovisningsskyldigheten separat för varje val.

Justitieministeriet

I enlighet med valfinansieringslagen ska justitieministeriet översända uppgifterna i kandidatregistret till Statens revisionsverk. Ministeriet ska i detta syfte upprätta och upprätthålla ett riksfattande kandidatregister.

Justitieministeriet är högsta valmyndighet

Justitieministeriet är högsta valmyndighet inom statsrådet.

2 Statens revisionsverks tillsynsuppgift med avseende på valfinansieringen

Enligt valfinansieringslagen ska statens revisionsverk övervaka att den i lagen fastställda och specificerade skyldigheten att redovisa valfinansieringen fullgörs. Revisionsverket kommer i praktiken att övervaka den helhet som 5–8 § i lagen bildar. Tillsynen fokuserar på övervakning av redovisningsskyldigheten. Revisionsverkets åtagande omfattar inte tillsyn över efterlevnaden av de övriga bestämmelserna i lagen.

Revisionsverket ska se till att alla redovisningsskyldiga lämnar in den lagstadgade redovisningen. Bland annat begränsningarna på kandidaters valfinansiering enligt 4 § omfattas inte av revisionsverkets tillsynsuppgift utan får styras av det så kallade politiska ansvaret.

Enligt valfinansieringslagen är det den som är skyldig att lämna redovisning som svarar för redovisningens innehåll. I lagen har inte fastställts några sanktioner för eventuella felaktigheter i innehållet. Vite kan dömas ut endast om revisionsverket utifrån granskningen anser att den redovisningsskyldige inte har fullföljt sin skyldighet.

Revisionsverket har ingen lagstadgad rätt att få annan information för tillsynen över valfinansieringen utöver den information som fastställts i valfinansieringslagen. Varken kandidaters valfinansiering i olika former eller de utgifter som täckts med finansieringen omfattas av revisionsverkets tillsynsuppdrag som fastställs genom lagen om statens revisionsverk (676/2000) och lagen om rätt för statsrevisorerna och statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna (353/1995).

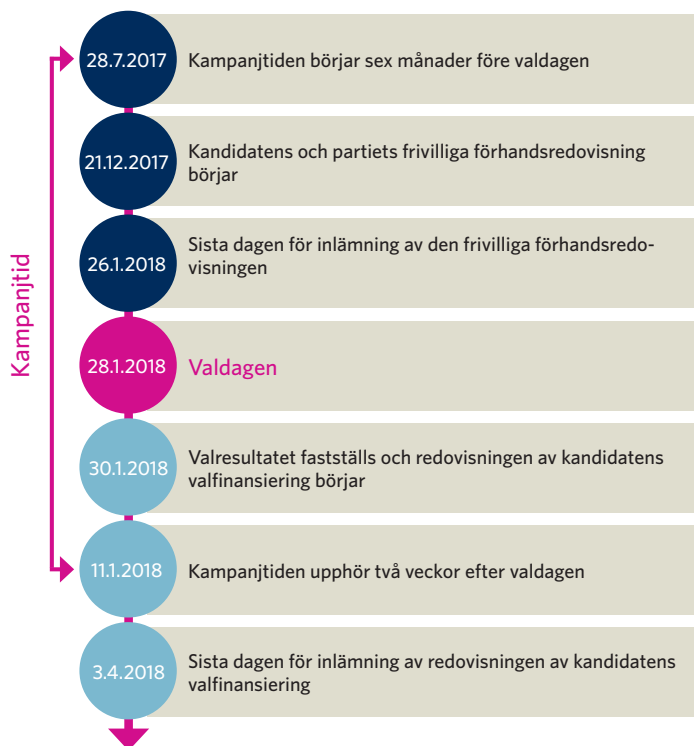
Den redovisningsskyldige svarar för redovisningens innehåll

2.1 Revisionsverkets åtgärder vid presidentvalet 2018

Revisionsverket antog 13 oktober 2017 en anvisning om redovisning av valfinansieringen i samband med presidentvalet 2018. Anvisningen finns även i författningsdatabasen Finlex samt på webbplatsen www.vaalirahoitusvalvonta.fi som upprätthålls av revisionsverket. Anvisningen delgavs till samtliga registrerade partier före valet.

Anvisningar om redovisning av valfinansieringen finns på valfinansieringstillsynens webbplats

Revisionsverket ska hålla uppgifterna tillgängliga genom ett allmänt datanät där uppgifterna ska vara tillgängliga ett år längre än valperioden för det aktuella valet. Revisionsverket ska hålla uppgifterna tillgängliga i datanätet ett år längre än valperioden för det aktuella valet. Alla redovisningar av valfinansieringen och förhandsredovisningar vid presidentvalet hålls tillgängliga för allmänheten på webbplatsen till och med 30 januari 2025.

Figur 1: Valfinansieringstillsynen vid presidentvalet på tidslinje

2.2 Tillsynskriterierna för redovisningen av valfinansieringen vid presidentvalet

Statens revisionsverks tillsyn omfattade jämförelse av de redovisade uppgifterna med de uppgifter som ska redovisas i enlighet med valfinansieringslagen. I enlighet med lagen fokuserade man på den formella riktigheten i redovisningsskyldigheten och själva redovis-

Samtliga redovisningsskyldiga skulle lämna in redovisnings- och kontoutdrag för tillsynen

ningen. Revisionsverket kontrollerade också att de redovisningsskyldiga i sina redovisningar svarade på samtliga väsentliga punkter som föreskrivs i valfinansieringslagen.

Revisionsverket kontrollerade följande punkter vid tillsynen över redovisningen av valfinansieringen vid presidentvalet:

- Att samtliga redovisningsskyldiga lämnade in redovisning av valfinansieringen.
- Att redovisningen lämnades in av en redovisningsskyldig som avses i lagen.
- Att de redovisningsskyldiga redovisade valfinansieringen inom den tidsfrist som fastställs i 8 § 1 mom. i lagen om kandidaters valfinansiering, det vill säga inom två månader efter det att valresultatet har fastställts.

Revisionsverket kontrollerade dessutom att följande formella kriterier för redovisningsskyldigheten uppfylldes:

- Att redovisningen innehöll kandidatens fullständiga namn, titel, yrke eller uppdrag, det parti som ställt upp kandidaten eller omnämnande av att kandidaten har varit kandidat för en valmansförening.
- Att summan av kampanjkostnaderna framgick av redovisningen. Kampanjkostnaderna var specificerade enligt kostnaderna för valreklam i radio, television, dagstidningar, tidskrifter, gratistidningar, datanät och andra medier och för utomhusreklam, valtidningar, broschyrer och andra tryckalster, reklamplanering och organisering av valmöten samt övriga kostnader.
- Att redovisningen omfattade den totala valfinansieringen och var specificerad enligt kandidatens egna medel och samtliga bidrag till kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten. Bidragen var grupperade enligt enskilda personer, företag, partiet, partiföreningar och andra givare.
- Att den redovisningsskyldige redogjorde för om det i valfinansieringen ingick enskilda bidrag på minst 1 500 euro. Givare av eventuella bidrag på minst 1 500 euro skulle namnges.
- Att valfinansieringen täckte kostnaderna för valkampanjen.
- Att redovisningarna inte innehöll väsentliga räknefel eller andra tekniska fel.

Dessutom säkerställde revisionsverket att redovisningarna var till väsentliga delar riktiga genom att av de redovisningsskyldiga begära utredningar i anslutning till redovisningarna om valfinansieringen. Samtliga redovisningsskyldiga skulle lämna in redovisningsuppgifter och kontoutdragen för de bankkonton som använts för valkampanjen. De inlämnade redovisningarna kunde också kontrolleras mot dessa uppgifter.

2.3 Begränsning av tillsynsbefogenheter

Vid presidentvalet 2018 kunde revisionsverket enligt egen bedömning inom ramen för sin tillsynsuppgift begära ytterligare uppgifter och utredningar av de redovisningsskyldiga för kontroll av att redovisningen var riktig och tillräcklig. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller ändå bara redovisningsskyldiga. Revisionsverket har inte rätt att kräva ytterligare uppgifter och information av tredje part. Därigenom saknar revisionsverket i praktiken befogenheter att kräva eller inhämta jämförelseuppgifter för kontroll av redovisningens riktighet. Detta begränsar tillsynen och tolkningen av tillsynsresultaten på ett avgörande sätt.

Om en redovisningsskyldig trots begäran inte lämnar in begärda utredningar har revisionsverket inga möjligheter att ålägga den redovisningsskyldige att lämna uppgifter med stöd av valfinansieringslagen.

De redovisningsskyldiga, kandidaterna och kandidaternas stödföreningar var inte skyldiga att bokföra valkampanjens kostnader och finansiering. De redovisningsskyldiga är inte heller skyldiga att anteckna valkampanjens kostnader och finansiering. Revisionsverket saknar både tillsynsbefogenheter och möjligheter överlag att sätta sig in i hur de redovisningsskyldiga har organiserat den interna kontrollen av kampanjkostnaderna och -finansieringen och av de rutiner som anknyter till deras verksamhet och hantering av finansieringen. I valkampanjen ingår också transaktioner utanför bokföringen och att redovisningen till denna del baserar sig på uppskattning. Revisionsverket har i samband med tillsynen försökt klarlägga på vilket sätt uppskattningarna har gjorts.

Redovisningsskyldiga kan förväntas göra feltolkningar av valfinansieringslagen och instruktionerna och begå normala mänskliga misstag. Sådana fel är bland annat felaktiga uppskattningar av värdet på bidrag i annan form än i pengar. Den redovisningsskyldige kan få felaktig information från bidragsgivaren om bidragets värde och sedan redovisa detta felaktiga belopp. Det är således möjligt att en viss inexakthet kommer att kvarstå i de redovisade uppgifterna om valfinansieringen.

3 Inlämnade redovisningar till Statens revisionsverk och revisionsverkets tillsyn över fullföljande av redovisningsskyldigheten

Förhandsredovisning

Förhandsredovisningarna enligt 11 § i valfinansieringslagen skulle vid presidentvalet lämnas till Statens revisionsverk senast 26 januari 2018. Sju av de åtta kandidaterna lämnade in förhandsredovisningen av kampanjkostnaderna och -finansieringen inom utsatt tid. De förhandsredovisningar som lämnades in före utsatt datum offentliggjordes omedelbart. År 2012 lämnade alla kandidater in förhandsredovisningen.

Förhandsredovisningarna skulle lämnas till revisionsverket senast 26 januari 2018

Tuula Haatainen SDP	Pekka Haavisto Gröna	Laura Huhtasaari Sannf	Merja Kyllönen VÅNST
Sauli Niinistö Valmansförening B	Nils Torvalds SFP	Matti Vanhanen C	Paavo Väyrynen Valmansförening A

Figur 2: Kandidater i presidentvalet 2018

Förhandsredovisningarnas tillförlitlighet kan bedömas utifrån de egentliga redovisningarna av valfinansieringen. Man bör likväl komma ihåg att förhandsredovisningen baserar sig på uppskattningar och att det i enskilda fall finns skillnader mellan förhandsredovisningen och den egentliga redovisningen.

Redovisning av valfinansieringen

Statens revisionsverk utarbetade instruktioner som delgavs till samtliga redovisningsskyldiga. Genom instruktionerna ville revisionsverket bidra till att de redovisningar som ska upprättas och lämnas till revisionsverket är uppfyller de i valfinansieringslagen fastställda kraven.

Alla de som var redovisningsskyldiga vid presidentvalet 2018 redovisade sin valfinansiering i enlighet med valfinansieringslagen inom den utsatta tiden.

Redovisningarna av valfinansieringen lämnades in inom utsatt tid och hålls tillgängliga t.o.m. 30 januari 2025

Revisionsverket kontrollerade i samband med inlämnandet av redovisningarna att dessa innehöll de enligt lag erforderliga uppgifterna på ett enhetligt sätt.

Den redovisade valfinansieringen täckte de redovisade kampanjkostnaderna. Redovisningarna hade upprättats med den noggrannhet som fastställts i valfinansieringslagen och de innehöll de redovisningsskyldigas redogörelser för alla uppgifter som är väsentliga med tanke på iakttagandet av lagen. Redovisningarna av valfinansieringen hålls tillgängliga för allmänheten till och med 30 januari 2025.

3.1 Begäran om utredning i fråga om redovisning av valfinansieringen

I syfte att säkerställa riktigheten hos redovisningarna av valfinansieringen vid presidentvalet begärde Statens revisionsverk att samtliga redovisningsskyldiga skulle lämna in ytterligare utredning i form av bokföringsrapporter och kontoutdrag. Därmed ville revisionsverket i synnerhet kontrollera att bidrag från utomstående hade redovisats korrekt.

Utifrån tilläggsutredningarna kunde man säkerställa att de transaktioner som fanns på kontoutdragen hade uppgivits i redovisningarna på korrekt sätt. Om man utifrån de erhållna tilläggsutredningarna ansåg det vara nödvändigt, bad man de redovisningsskyldiga komplettera redovisningarna.

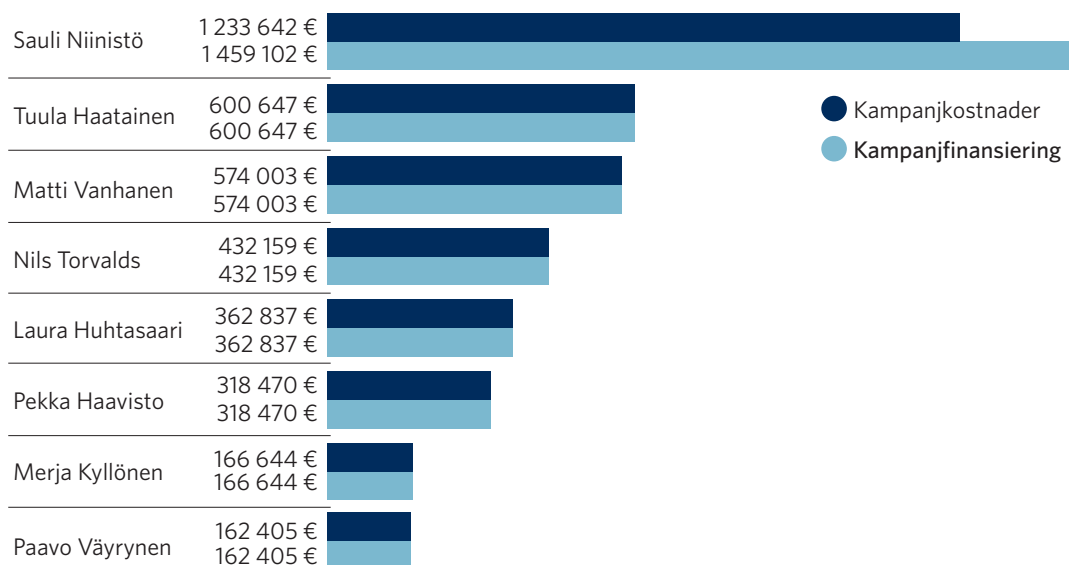
3.2 Komplettering av redovisningar av valfinansieringen

I samband med behandlingen och kontrollen av redovisningarna utifrån de erhållna tilläggsutredningarna bad revisionsverket fyra redovisningsskyldiga att komplettera eller korrigera sina redovisningar. De redovisningsskyldiga kompletterade redovisningarna omgående. Korrigeringarna gällde främst preciseringar av de redovisade finansieringsbeloppen.

Revisionsverket bad 4 redovisningsskyldiga att komplettera eller korrigera sina redovisningar

3.3 Allmänna observationer om redovisning av valfinansiering

Det kan konstateras att variationen i de redovisningsskyldigas kampanjkostnader är påfallande stor. Enligt redovisningarna var det största beloppet för en valkampanj vid presidentvalet 1 233 642 euro och det minsta var 162 405 euro. De genomsnittliga kampanjkostnaderna (utifrån samtliga redovisningar) var cirka 481 000 euro.

Figur 3: Presidentkandidaternas kampanjkostnader och -finansiering 2018

Enligt redovisningarna mottog de redovisningsskyldiga sammanlagt 4 079 781 euro i kampanjbidrag från utomstående. Enligt redovisningarna fanns det även stor variation i beloppen mellan de redovisningsskyldiga.

Det stora bidragsbeloppet förklaras delvis av att partiets andel av kampanjfinansieringen i allmänhet har redovisats som bidrag. I praktiken är det fråga om att partiet har stått för en del av kampanjkostnaderna.

Figur 4: De totala kampanjfinansieringsbeloppen vid presidentval 2012 och 2018

Presidentvalkampanjerna var organiserade på olika sätt. Även då kandidaten var uppställd av ett parti genomfördes kampanjen i allmänhet av en stödgrupp eller stödförening. Kampanjarbete utfördes i vissa fall också av andra än kandidaten eller kandidatens stödförening. Till exempel partiets krets- och lokalorganisationer deltog i kampanjarbetet. Detta kampanjarbete har dock stått utanför partiets eller kandidatens valmansförenings direkta kontroll. Det rekommenderas att kampanjorganisationerna exempelvis med en enkät kartlägger omfattningen av partiföreningarnas kampanjarbete. En sådan enkät har utförts inom flera presidentkampanjer.

Samtliga redovisningsskyldiga vid presidentvalet 2018 har redovisat sin valfinansiering på det sätt som föreskrivs i lag. Enligt valfinansieringslagen är det alltid den redovisningsskyldige som svarar för redovisningens riktighet.

Efter behandlingen av redovisningarna samt efter de erhållna utredningarna och kompletteringarna har Statens revisionsverk inte tagit del av omständigheter som skulle ge revisionsverket anledning att ifrågasätta riktigheten av de inlämnade redovisningarna. Ett parti som i en av redovisningarna angetts som bidragsgivare har emellertid lämnat till revisionsverket ett klagomål där partiet bestrider att det beslutat att betala understöd till kandidaten. Partiet meddelar också att det har begärt om undersökning av ärendet. Revisionsverket kommer att kräva att redovisningen kompletteras om det senare framkommer att det inte har varit fråga om ett bidrag som ska redovisas.

STATENS REVISIONSVERK
PORKALAGATAN 1, PB 1119, FI-00101 HELSINGFORS
TEL. +358 9 4321, WWW.VTV.FI

ISSN 1796-9530 (HÄFT.)